

Rikke
Horsgaard

Familiebehandler

BFCK City/
Østerbro i
København

Rikke Horsgaard er familiebehandler i BFCK City/ Østerbro i København. Hun har i mange år været optaget af, hvordan kontaktpersonarbejde fagligt kan udvikles og dermed trækkes ud af tilfældighedens skygge.

RELATIONS KORTET

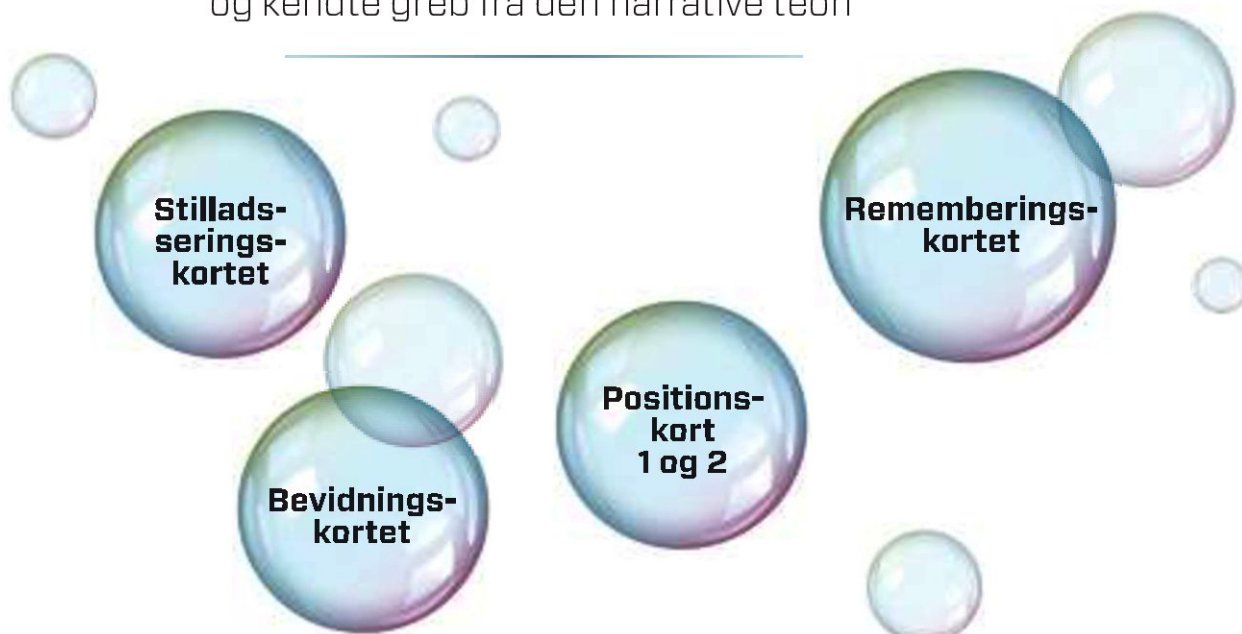
Interview behandleren sammen
med den unge

Meget pædagogisk arbejde kan i realiteten være spildt, hvis ikke den unge bliver bevidst om, hvad der skaber forandringerne.

Rikke Horsgaard har udviklet en evalueringsmetode bygget på narrative idéer, som viser hvilke nye evner den unge har udviklet. Metoden indebærer, at kontaktpersonen og den unge interviewes sammen.

RELATIONSKORTETS FORM

Relationskortet bevæger sig frit ind og ud af de traditionelle og kendte greb fra den narrative teori

Som familiebehandler BFCK City/ Østerbro har jeg haft mulighed for at udvikle en praksis, som har vist sig at gøre det muligt at evaluere effekten af kontaktpersons-arbejde.

Jeg har i mange år været optaget af, hvorledes kontaktpersonarbejde fagligt kan udvikles. Ikke fordi arbejdet i sig selv ikke er rigtig relevant og giver gode resultater, men fordi dele af denne form for arbejde er meget svært at få ord på hvad det er der udvikles. Dermed er det også svært at få det ud af tilfældighedens skygge.

Det er tydeligt at se

effekten af relationsarbejde, hvis den unge f.eks. begynder at passe sin skole eller stopper med at ryge hash. Men det er mindre synligt, hvad den unge har lært om relationer og om sig selv, viden om egne kompetencer, som den unge kan bringe med i sit videre liv.

Det er dette fokus jeg har og i den forbindelse har jeg udviklet en metode, som jeg har valgt at kalde "relations-kortet", hvis største force er, at det bliver tydeligt for den unge selv at se, hvilke nye evner og kompetencer den unge har udviklet.

Evner som udvikles i relation til kontaktpersonen, og som i denne form for samtale bliver synlig. På grund af synligheden og bevidstheden bliver det tillærte muligt for den unge at overføre til andre forhold i livet. På den måde bliver den unge bedre til at gå ud i livet på egen hånd.

Med relationskortet

Det nye er altså også, at man lader den unge og kontaktpersonen tale om relationen

bliver det dermed også mere synligt, når opgavens mål er nået, og hvornår indsatsen kan afsluttes.

Gangen i relations-kortet er:

- Historik
- Hvad gjorde kontaktpersonen, som var hjælpsomt?
- Hvad gjorde den unge for at indgå i relationen?
- Hvad var effekten af det? Hvad kunne den unge i samspillet med kontaktpersonen?
- Hvad har kontaktpersonen lagt mærke til? Konkrete eksempler, efterfulgt af navngivning.
- Hvordan afspejler de nye og gamle kompetencer sig i den unges liv i øvrigt og fremtidsperspektiv.
- Hvad er det som er vigtigt for den unge?

Således er relationskortet baseret på en klassisk narrativ samtaleform.

Det nye i relationskortet er, at **den professionelle og den unge interviewes sammen**.

Spørgsmålene og gangen skitseret foroven er spørgsmål, som taler ind i relationen og i den kan man finde de nye alternative historier om den unge. Det nye er altså også, at man lader den unge og kontaktpersonen tale om relationen. Det er deres fælles historie - relationen om man vil - der bliver rullet ud.

For os praktikere som arbejder i felten, er det tydeligt, at kontaktpersonsarbejde er vigtigt. Hvis man ser igennem narrative briller, tilbydes man en ny teoretisk forståelse af, hvorfor dette er tilfældet.

Narrativ forståelse af identitet adskiller sig fra den strukturalistiske tænkning om, at identitet er en relativt fast størrelse - et 'kerneselv'. Narrativ forståelse forstår menneskets udvikling som en række af 'identitetskonklusioner', som vi hver især drager ud fra de begivenheder eller hændelser vi er en del af. (A. Holmgren, Terapifortællinger - Narrativ terapi i praksis. Side 27).

Vi bliver skabt i hinandens øjne og vores fortællinger om os selv sker på baggrund af de oplevelser, vi har med vores medmennesker.

Bruner siger, at vi skaber konklusioner for at forstå den verden, vi befinder os i. At vi søger efter meningen i det vi oplever og derfor laver tolkninger.

Således skabes en dominerende historie, som med tiden bliver sandheden enten om os selv eller om andre.

Når den unge, som måske har mange negative dominerende fortællinger om sig selv,

oplever nye sider af sig selv igennem en sund relation med den professionelle, skabes der grundlag for en ny og mere positiv historie om sig selv.

Konklusioner som "de voksne er ikke til at stole på" eller "jeg er ikke værd at holde af" kan til tider være så dominerende, at den unge har svært ved at optage en anden og mere positiv historie.

Teoretisk ville man sige at hvis en hændelse ligger uden for den dominerende historie, skal denne hændelse udsættes for refleksion for at kunne tilskrives betydning.

Dette synes at være gældende i det kommende eksempel:

Jeg interviewer Anders på 15 år og Aziz som er kontaktperson. De fortæller at Anders er begyndt at ringe afbud hvis han er forhindret og ikke bare udebliver som han gjorde tidligere. De fortæller også at Anders er stoppet med at gi Aziz lammara.

Da jeg spørger Aziz (kontaktperson) om hvornår Anders stoppede med at give lammara, fortæller Aziz en historie om en historie de begge havde glemt, nemlig en gang hvor Aziz havde stået op for Anders. Vi taler om hvor de var hende, hvorfor Aziz stod op for Anders, m.m.

Narrativ forståelse af identitet adskiller sig fra den strukturalistiske tænkning om, at identitet er en relativt fast størrelse

Jeg spørger Anders: Hvad mon det er der er sket. Efter den episode siden han ikke giver Aziz lammare.

Anders mumler noget ud i rummet.

Rikke: Jeg spørger igen og denne gang siger han dog stadig lidt modvilligt.

Anders: Så er det alligevel ikke rigtigt.

Rikke: Hvad er ikke rigtigt?

Anders: At alle voksne ikke er til at stole på.

Mens handlingerne sker i kontaktpersonsarbejdet sker bevidstgørelsen om det i relationskort-samtalen. Men uden refleksionen i denne samtale med Anders, havde Anders ikke opdaget at hans princip for livet; nemlig at voksne ikke er til at stole på, var blevet udfordret.

Man kan sige at uden refleksionen havde Aziz ihærdighed med at altid komme til tiden at være der for Anders, ikke ændret hans tillid til voksne. Det er først da Anders bemærker hans egne anderledes handlinger at han begynder at se sprækken til en ny alternativ historie.

I samtalen er det hensigten at dekonstruere den dominerende fortælling, for at give plads til at genforfatte oplevelser, den unge og kontaktpersonen sammen har haft. Igennem samtalen udfordres tidligere

Dét, at den unge har mulighed for at høre, at han/hun har haft betydning for den professionelle er en meget stærk og positiv identitetsskaber

dominerende principper både i forhold til tillid til voksne/andre mennesker, men også dominerende historier i forhold til unges egen fortælling i forhold til manglende egne evner.

Ved at dekonstruere den fælles historie bliver det nemlig muligt at se, hvad den unge har bidraget med således, at den unge gjorde det muligt, at en relation blev skabt. Det er i denne nye fortælling, at det bliver muligt at se den unges evner og kompetencer, og hvad den unge udviklede i relationen med den professionelle.

Samtidig fungerer kontaktpersonen som 'vidne' til den unges liv, og til de skridt den unge har taget under processen. Dette at have den form for vidner som kan anerkende de handlinger, den unge har, gjort er stærkt identitetsbekræftende.

Endvidere giver samtalen en ramme, hvor den professionelle giver udtryk for, hvilken betydning den unge har haft i deres liv og har været til inspiration i deres professionelle liv.

Dét, at den unge har mulighed for at høre, at han/hun har haft betydning for den professionelle er en meget stærk og positiv identitetsskaber.

I narrative samtaler forsøger man at bygge et fundament, hvorfra personen kan få viden om sig selv, og kan se nye sammenhænge imellem handlingerne og de værdier, ønsker, drømme eller intentioner, som personen har. Denne viden giver personen en følelse af agenthed.

At føle agenthed for eget liv er afgørende for, om man har tiltro til, at man kan påvirke og ændre sit liv. Det, at se sig selv som et ansvarligt handlende menneske og at føle agenthed, er samtidig identitetsskabende.

MR: Pædagogisk arbejde kan være værdiløst

I gennem det pædagogiske arbejde er der skabt mange positive handlinger, men uden bevidstheden om, at de ikke bare dumpede ned fra himlen, men at det blev skabt af den unge selv, er de værdiløse i

forhold til at tage med videre ud i livet.

Når f.eks. en ung af forskellige grunde er begyndt at passe skolen, eller er stoppet med at ryge hash, er det en succes i sig selv. I denne samtale ønsker jeg imidlertid at hæve succesen op fra den enkelte handling, til en generel egenskab, en kompetence og evne, som den unge har gjort brug af.

I den følgende case kan man se, hvorledes "at passe sin skole" bliver til "beslutsomhed". Det at begynde at tale med kontaktpersonen, bliver til "ikke at ville spille sig liv og tage ansvar".

Der er altså tale om at den unges refleksioner bevæger sig i meningens og handlingens landskab.

Dermed bliver det igen nemt at handle muligt for den unge at se, hvorledes han/hun styrer sig selv imod det, vedkommende tror på, og ønsker for sig selv.

Ved hjælp af navngivningen, kan man se, hvordan flere forskellige begivenheder eller fortællinger kan have samme bevæggrund. Det er

”

I narrative samtaler forsøger man at bygge et fundament, hvorfra personen kan få viden om sig selv, og kan se nye sammenhænge

således ikke enkeltstående tilfælde, og det giver troværdighed til den nye historie om sig selv.

Dermed skabes udsyn til en ny mulig identitetskonklusion.

Når man i en narrativ samtale prøver at rekonstruere glemte historier og giver plads til at forstå dem på en ny måde, taler vi bl.a. om at skabe viden, som før ikke var der. Vi snakker altså om nærmeste udviklingszone. Det man ikke vidste, bliver igennem samtalen muligt at vide.

Det, at jeg i relationsinterviewet inviterer en voksen med ind i rummet, hjælper os til at skabe viden, vi ikke havde forinden. Kontaktpersonens oplevelser og det han har set og bemærket omkring den unge, er det ikke sikkert den unge selv har set og lagt mærke til. Altså har vi skabt et større felt af glemt viden og erfaringer, vi kan lave nye fortællinger ud fra.

Når har jeg fundet brugbart, fordi det for nogen unge er nyt at have ord for deres følelser og handlinger, og kontaktpersonen kan i den sammenhæng bruges til at tilbyde ord og forståelser.

Relationskortet i praksis: Julies besluttsomhed (uddrag)

I dette afsnit vil jeg vise gangen i relationskortet: hvordan jeg forsøger at skabe ny identitetshistorie, navngiver, og frembringer følelsen af agenthed, hvorledes Tom (kontaktpersonen) fungerer som vidne og endelig, hvilken værdi Julie har haft for Toms faglige virke.

Samtalen finder sted i afslutningen af et toårigt forløb.

Historik

Rikke: Hvornår begyndte

du at ses med Tom?

Julie: Det er lidt over to år siden.

Rikke: Hvordan var det at begynde at tale med Tom?

Julie: Første gang synes jeg, det var ret nederen, og jeg sagde ikke noget.

Rikke: Hvad gjorde, at du kom igen?

Julie: At min far sagde, at jeg skulle. Så begyndte jeg bare at komme mere, og så begyndte jeg at snakke mere og at svare.

Rikke: Så begyndte du at svare?

Julie: Ja

Hvad gjorde kontaktpersonen som var hjælpsomt?

Rikke: Kan du huske det, Tom?

Julie: Ja det kan jeg godt huske. Der gik jo lang tid, hvor det var envejs kommunikation. Julie svarede "det ved jeg ikke" eller "ja" og "nej".

Rikke: Hvad gjorde at du, Tom, blev ved med at snakke?

Tom: Altså hvis Julie har lyst til at komme, jamen så skal jeg ikke bremse det. Så kan jeg godt køre en samtale alene. Og så langsomt kom der også flere ord på.

Julie: Ja

Hvad gjorde den unge for at indgå i relationen?

Rikke: Hvad var det som gjorde, at der kom flere og

flere ord på?

Julie: Det var, at ellers ville det være spild af tid at komme. Og så synes jeg, det var lidt interessant.

Rikke: Du havde ikke lyst til at spille din tid?

Jeg går tilbage i deres fælles historie, for at dekonstruere handlingen. Ved at besøge fortiden får jeg øje på noget som ikke tidligere har været bemærket, nemlig det at Julie ikke ville spille tiden. Ved at vende ordstillingen gør jeg udsagnet til et mere generelt udsagn og gør det til Julies værdi. Vi er altså allerede i gang med at få ny viden.

Julie: Jeg ville hellere svare og få noget ud af det, end bare ikke at svare.

Rikke: Tænkte du, du kunne få noget ud af at tale med Tom?

Når jeg gentager dette, er det for at det bliver tydeligere, at det er en viden, Julie har, om at det hjælper at tale med nogen. Ved at understrege dette bliver det mere tydeligt at det ikke bare skete tilfældigt at der kom flere og flere ord, og at den handling var bevidst.

Julie: Ja. Han kunne hjælpe mig bare ved at snakke om det. Give mig råd og alt muligt

Rikke: Så var det sådan en slags beslutning om at du

Når man i en narrativ samtale prøver at rekonstruere glemte historier og giver plads til at forstå dem på en ny måde, taler vi bl.a. om at skabe viden, som før ikke var der

ikke ville spille din tid?

Julie: Ja.

Rikke: Ja. Så du besluttede dig for at... hvad hedder sådan noget... besluttede dig for at åbne dig over for Tom?

Julie: Ja, det kan man godt sige.

Jeg tilbyder en navngivning af handlingen, nemlig beslutsomhed. Dermed bliver det gjort til en kompetence. Samtidig vælger jeg en ordstilling, som indikerer, at det er en bevidst strategi.

Herefter giver jeg mulighed for, at Julie selv kan smage på ordene.

Der kan ikke tales om en ny identitetshistorie endnu. Derfor forsøger jeg i de kommende spørgsmål at tykke historien.

Rikke: Hvordan var det at beslutte sig for det? Var det let?

Julie: Jeg kan ikke helt huske det. Det kom bare.

Rikke: På en måde kom det bare, men nu vi snakker om det, var det måske ikke helt bare af sig selv.

Med dette spørgsmål inviterer jeg Julie til at tænke lidt over det første og umiddelbare svar.

Det kom bare. Jeg laver en dekonstruktion og skaber mulighed for refleksion og ny viden.

Julie: Ja... (Julie tænker). Der skete ret meget på det tidspunkt, som jeg gerne ville ud af, og det kunne jeg komme, hvis jeg bare snakkede om det.

Rikke: Der skete ret meget, du ville ud af?

Julie: Ja, og så tror jeg, at jeg bestemte mig for at bare gøre det.

Rikke: At Bare gøre det. Var det så 'bare' at gøre det? Var det let, da du havde bestemt dig for det?

Det er nu lykkedes at få en gammel historie om at det "kom bare", dekonstrueret

Julie: Nej, det var sådan... Det blev bedre og bedre.

Det er nu lykkedes at få en gammel historie om at det "kom bare", dekonstrueret. Der er i stedet skabt en historie om Julie som en, der ved, hvad der skal til, som besluttede sig og holdt fast, selv om det ikke var let.

Hvad var effekten af det? Hvad kunne den unge i samspillet med kontaktpersonen?

Rikke: Hvad gjorde Tom, for at det blev O.K.? Hvordan er Tom egentligt?

Julie: Han er god! Han forklarer det, så man kan forstå det... Giver råd og sådan.

Rikke: Var det hjælpsomt i forhold til det, du havde besluttet dig for?

Julie: Ja.

Rikke: Det, at du har snakket med Tom; hjalp det? Lykkedes planen? Blev det lettere?

Julie: Ja, meget.

Herefter tales om de konkrete ting Julie har besluttet sig for og har opnået, nemlig at starte i skole, passe skolen og at stoppe med at ryge hash.

Jeg undlader at klappe i hænderne eller begynde at anerkende de skridt, der er taget. Jeg er optaget af at frembringe en anden form for tilfredshedsfølelse.

Rikke: Tom; hvordan er det at høre, at du er god at snakke med og til at forklare

ting og give råd?

Tom: Det er da dejligt at høre, at man kan bruges. Det er da rigtig fedt.

Det er også rigtig fedt at høre, at det rent faktisk har haft en effekt, fordi det ved man jo aldrig. Det er svært at vide, hvad der virkelig virker, så det er rigtig fedt, det lapper jeg til mig. Det synes jeg da er dejligt.

Rikke: Ja, det synes du er dejligt. Hvorfor er det du synes det er dejligt?

Tom: Ja, det er jo fordi så giver det mening. I vores fag er der jo meget et skridt frem og to tilbage, og når der så er fremgang, skal man da ride med på den bølge og have lov at sidde og sole sig lidt i den. Og Julie sidder jo og siger, at hun kan bruge den hjælp, hun har fået ved at sidde hernede og snakke med mig... Men det er jo Julie, der gør alt arbejdet.

Tom fortæller med en meget varm stemme og røde kinder. Han er tydeligt stolt. Ved siden af sidder Julie og smiler. Hun er med på, at det er hende, som har æren for, at Tom er berørt og stolt og føler, at hans arbejde giver mening.

Der er intet så identitetsgivende som at vide, at man har haft betydning for en anden.

Jeg tror, der ligger rigtig mange historier som skal fortælles, og jeg håber, at dette kan være til inspiration for andre til at få historierne fortalt. ☺

Jeg tror, der ligger rigtig mange historier som skal fortælles